

A szociáldemokrata revizionizmus és a német kérdés

KOMJÁT IRÉN

Az 1961-es év utolsó hónapjaiban a világpolitika központi tényezői közül is kiemelkedik a békeöröknek a német békeszerződésért folyó harca. A békeszerződés megkötését a német militarizmus rohamos feltörése, az ezzel az imperializmussal szolidáris nyugati imperialista tömb agresszív magatartása, egy harmadik világháború — atomvilágháború — fenyegető veszélye tette halaszthatatlanná.

Mindössze tizenhat év telt el a hitleri Németország katonai veresége és feltétel nélküli kapitulációja óta. Nem kell tehát dokumentáció az akkori helyzet tényeiről — mert a közvélemény emlékezete is őrzi még ennek a történelmi összeomlásnak a képét, azét az összeomlásét, amely maga alá temette a harmadik birodalmat és „ezeréves perspektíváinak” eszelős illúzióit. Akkor, 1945-ben, kedvező lehetőség nyílt a német imperializmus és militarizmus felszámolására, a német monopóliumok hatalmának teljes, végleges lerombolására. *A német nép nemzeti főfeladata* éppen abban állt, hogy a potsdami egyezmény elvi alapján, a Hitler-ellenes koalíció győztes hatalmainak segítségével, szembeszállva saját múltjával és a német reakcióval, kiirtsa a náciizmus maradványait és megvesse új, demokratikus és békeszerető államának fundamentumait.

A nagy átalakulás 1945-ben tényleg meg is indult egész Németországban. Felocsudva a háború és a vereség kábulatából, milliós tömegek antifasiszta demokratikus rend gazdasági, politikai és erkölcsi építőköveit kezdték összehordani. Ezekbe a tömegekbe a kommunisták öntöttek bizalmat, azzal az erős meggyőződéssel, hogy csak a német nép maga vívhatja ki felemelkedését: népi államhatalom kimunkálásával és minden néppel, elsősorban a szovjet néppel való baráti kapcsolatok megteremtésével. Ehhez azonban szükség volt az antifasiszta erők szoros egységére, nemzeti és nemzetközi méretekben egyaránt; vagyis a német nép összefogására és a Hitler ellen együtt küzdött, a német imperializmus felett győztes hatalmak háború utáni együttműködésére.

Hitler veresége azonban *az imperializmus veresége volt*. Ezt akarták a szövetséges nyugati hatalmak „korrigálni”; ebből a vereségből akarták saját hatalmuk biztosítékait átmenteni. Ismeretes, hogy a hatalmi egyensúly kérdése már a háború alatt is foglalkoztatta kivált az angolszász imperialistákat; ismeretes Truman hírhedt programja, hogy „ha a Szovjetunió győz, a németeket, ha a németek győznek, a Szovjetuniót kell segíteni”. A Szovjetunió világtörténelmi győzelme a fasiszta imperializmus felett a Hitler-ellenes

koalíció felbontására indította a nyugati nagyhatalmakat, amit Churchill hírhedt fultoni beszéde hozott a világgözüvélemény tudomására.

Ennek megfelelően alakult az imperialista hatalmak megszállási politikája Németországban. Az általuk megszállt területeken a náciitanítás, a demilitarizálás, a dekartellizálás megtorpant,¹ majd ellentétébe csapott át, és másfél évtized alatt ez a politika képessé tette a német militarizmust arra, hogy a világot újra háborúval fenyegetse. Ez az evolúció bonyolult erőát-csoportosításokkal, ellentmondásos érdekszövetségek bevetésével, a béke tényezői elleni harcban ment végbe, amihez a megszálló imperialista hatalmaknak és a nyugatnémet reakciónak egyre nagyobb szüksége lett a német és a nemzetközi jobboldali szociáldemokrácia politikai és ideológiai segítségére. Nélkülük — főleg a német szociáldemokrácia nélkül, amely a militaristáknak a harmincas években is oly nagy szolgálatot tett a munkásosztály ideológiai önvédelmének aláásásával — az 1945 utáni nyugat-németországi fejlődés nem lett volna lehetséges.

A háború utáni német szociáldemokrácia azonban más, mint a két világháború közötti volt. Akkor — opportunizmusa és az első világháborúban történt csúfos bukása ellenére is — még munkás tömegpárt volt, amely a weimari köztársaságban fontos politikai szerepet játszott, kormányzó párt volt, és ideológiai befolyását kiterjesztette a II. Internacionálé többi pártjaira. 1933 után, amikor Hitler a szociáldemokrata szervezeteket is szétverte, a Német Szociáldemokrata Párt (SPD) alapjában megszűnt. 1945-ben pedig nem a tömegek megmozdulása, hanem korrupt politikai vezetők alakították újjá. Az újjáalakulásban a német munkásosztály tömegeinek nem volt szerepük.

A megszállás feltételei között az opportunista vezetők az angol—amerikai hatóságok eszközeivé váltak. Schumacher, aki tizenegy évet töltött náci koncentrációs táborban, levonta ugyan az SDP összeomlásának bizonyos tanulságait, és Marxnak „adott igazat”, de gyakorlati politikája reformista politika volt, és a tömegekben ő is csupán szavazókat látott.

A marxizmus elismerése abban az időben, a Szovjetunió világraszóló győzelmének és az új erőviszonyoknak a hatását tükrözte. A francia szociáldemokraták is akkoriban álltak elő a Léon Blum által szerkesztett „Elvi Nyilatkozattal”, amelyben kimondják, hogy a Francia Szocialista Párt (SFIO) „osztályharcos párt”, amely „ki akarja vívni a munkásosztály hatamát”, hogy a szocialista átalakulás megindulhasson. A nyilatkozat hangsúlyozza az SFIO nemzeti és egyben nemzetközi jellegét, ami megszabja helyét a békeharcban.² Ez az álláspont ma már messze van az SFIO mögött.

Ami Schumachert, az SPD vezetőjét illeti, ő sehogy sem tudott megszabadulni a weimari korszak szociáldemokrata koalíciós koncepciójától és az osztályegyütműködés begyökerezett tradícióitól. Ez az osztályegyütműködés 1945 után a hajdani Centrumpárt örököséhez, a Kereszténydemokrata Párthoz, a német reakció és revansizmus képviselőihez kapcsolta, és ezen keresztül a megszálló imperialista hatalmak politikájához is. Másrészt: Schumacher nem is gondolta végig a német munkásmozgalom történelmi tanulságait. Főleg nem jutott el annak a legsúlyosabb igazságnak a megértéséig,

¹ A Ruhr-vidéken megkezdett államosításokat egyenesen amerikai parancsra állították le.

² Declaration de principes rédigée par Léon Blum et adoptée le 24 février 1946 à Paris (La Revue Socialiste, 1960., 138. sz., 456. o.).

hogy a *munkásegység hiánya* tette lehetővé Hitler győzelmét, mivel a SPD kommunistaellenessége erősebb volt antifasizmusánál.

A német szociáldemokrácia 1945 utáni politikájára meghatározó volt, hogy ezt a kommunistaellenességet egész ideológiai poggyászával együtt „átmentette”, és az új feltételek között úgy érvényesítette, hogy az a talpra álló német monopolistáknak és az őket istápoló amerikai imperializmusnak legjobban megfeleljen. Az SDP vezetői gyorsan beépültek a monopóliumok adminisztrációiba és a monopolista rendszer államapparátusába, úgyhogy kezükkel lábukat megkötötte annak mechanizmusa, ideológiai „fejlődésüket” pedig a német imperializmus növekvő hatalmi törekvései és a NATO-politika „logikája” irányította. 1946-ban az SDP vezetői megakadályozták, hogy a munkásosztálynak a szovjet megszállási övezetben létrejött egysége a nyugati megszállási területeken is megvalósuljon. A háború után ez volt az első nagy szolgálat, amelyet az imperialistáknak tettek. A munkásosztály megosztottsága az egységes demokratikus Németországért való *nemzeti harc* nagy akadályává vált.

*

A nemzeti katasztrófa után, amelybe Hitler Németországot sodorta, az elesettség és a megalázottság, az anyagi és erkölcsi nyomorúság állapotában a nemzeti kérdés fájdalmas élességgel merült fel a nép minden rétegében. De csak a munkásosztály marxista—leninista pártja volt képes — a nemzeti múlt történelmi materialista elemzésével — a jelent megmagyarázni és megmutatni, hogy a német nemzet valóságos újjászületése a militarista imperializmussal való teljes szakítás útján, a demokratikus, békés és független Németország állami alapjain fog létrejönni. Ezzel teljes ellentétben áll az a koncepció, amelyet Adenauer és a kereszténydemokraták alakítottak ki, és amely szerint a német „nemzeti nagyság” helyreállítása csak egy nyugat-európai közösségben lehetséges. Adenauer már 1946. március 24-én Kölnben európai egyesült államokról beszélt — Németországot is beleértve —, és Németország gazdasági érdekeinek összefonódásáról a nyugat-európai országokéval. Az azóta eltelt másfél évtizedben a német monopolisták az összefonódó kapitalista érdekek szövevényét jól kihasználták mind gazdasági téren, mind politikailag. A „gazdasági csoda”, az új német expanzió, a nemzetközi politikai befolyás gyors visszaszerzése, mindez az USA támogatásával jött létre. Egyben ez volt *a német militarizmus újjászületésének útja*. Az amerikai imperializmus az Észak-atlanti Szövetségbe eleve beszámította a „német ütőerőt”, Nyugat-Németországot, már abban az időben, amikor a bonni militaristák és volt hitlerista tábornokok még csak vágyálmaikat szövögették. Néhány évvel később nyíltan írták már az Atlanti Szövetségről, hogy az „lényegében nem más, mint Németország újrafelfegyverzését szolgáló gépezet”.³

Adenauer „nemzeti” terve a német imperializmus hatalmának visszaállítására és az USA imperialistáinak szovjetellenes stratégiai elgondolásai találkoztak. Ideológiai alátámasztásukat az „integrációról” és az „Európa-eszméről” szóló elmefuttatások szolgálták, amelyekhez fenntartás nélkül csatlakoztak a jobboldali szociáldemokrácia teoretikusai.

³ Le Monde (1953. ápr. 9.).

Az amerikai—nyugatnémet integrációs politika végrehajtása azonban csak Németország kettészakításával volt lehetséges, Nyugat-Németország elszakításával a szovjet megszállási övezettől, amelyben következetes demokratikus átalakulás folyt. *Az integráció a szakadás politikája, súlyosan nemzetellenes politika*, amely gazdasági, politikai és kulturális tekintetben is széttöri, meggyöngíti a német nemzetet.

A kommunisták harcosan álltak ki a nemzet kettészakításának megakadályozására. Leleplezték a nyugati megszállási övezetben végrehajtott külön pénzreformot mint a Wall Street és a német finánctóke paktálását, és a Német Szövetségi Köztársaság (NSZK) létrehozását mint a nemzeti egység, a demokrácia és Európa békéje elleni támadást.⁴ A marxizmus szellemében a nemzeti kérdésnek a munkásosztály felszabadító harcával való konkrét összefüggését tartották szem előtt az adott történelmi helyzetben, míg a szociáldemokrata revizionisták ezeket elszakították egymástól, és így *mind a nemzeti ügy, mind a szocializmus renegátjaivá váltak*.

Mint ahogy 1848—49-ben a német burzsoázia osztályérdekei ellentétbe kerültek a nemzeti haladás érdekeivel, most, a második világháború után, a regenerálódó monopóliumok érdekei kerültek ellentétbe a német nemzet felemelkedésének, demokratikus és békés fejlődésének követelményeivel. A bonni militaristák saját népük jövőjét, biztonságát és létét kockáztatják, amikor hatalmi törekvéseik megvalósításának reményében „integrálják” az NSZK-t, fegyverkeznek, revansháborúra készülnek. Ez pedig testvérháborúval kezdődne, mivel a bonni kormány erőszakkal akarja az NDK-t „beolvasztani” az NSZK-ba — és ezzel a NATO-ba. Adenauer nem viszolyog attól, hogy a Bundeswehr egységeit vesse be a demokratikus Németország ellen. Röviddel ezelőtt Lübke, az NSZK elnöke, a Bundeswehrhez szólva, arra szólította fel a katonákat, hogy legyenek készen, ha kell, honfitársaikra, a demokratikus Németország katonáira löni!

Ime, a nyugatnémet uralkodó körök „nemzeti” politikája. Ennek a politikának az osztálytartalma napnál világosabb. De a szociáldemokrata revizionisták nem veszik ezt tudomásul.

Az összes NATO-országok jobboldali szociáldemokrata pártjai felkarolták az imperialista „Európa-eszmét”, amely valójában a német monopolisták világhatalmi törekvéseinek és az USA szovjetellenes stratégiájának eszköze. „Elméletileg” főleg a francia, a német és a belga szociáldemokraták foglaloznak vele. Guy Mollet, az SFIO főtitkára, 1952-ben, pártja arrasi kongresszusán büszkén hirdette: „A francia szocialisták álltak az európai kezdeményezés bölcsőjénél.” Ezt az érdemüket nem is lehet elvitatni, hiszen Léon Blum már 1941-ben kezdte ezt a gondolatot népszerűsíteni:

„Vajon mit kezdenek majd a győztesek a legyőzött Németországgal? Olyan ellentmondással fognak szemben állni, amely a jelen Európa keretében, azaz a nemzetek abszolút szuverenitása alapján teljességgel kibékíthetetlennek látszik . . . Az ellentmondás feloldására, ahhoz, hogy Németország ártalmatlanná váljék egy békés és biztonságos rendszerű Európában, csak egy mód van tehát: a német nemzetet be kell építeni egy európai közösségbe . . .”⁵

Ugyancsak a francia szociáldemokraták kezdeményezték 1947-ben az „európai problémák tanulmányozására” szervezett nemzetközi konferenciát,

⁴ Dokumente der Sozialistischen Einheitspartei Deutschlands, Band II., 13—15. o.

⁵ Léon Blum: L'Échelle Humaine, 148. o. (idézi a Cahiers du Communisme, 1961., 4. sz., 724. o.)

amelyen a franciák mellett olasz, belga és luxemburgi szociáldemokraták vettek részt, az angol Munkáspárt pedig megfigyelőként. Ennek a konferenciának az anyaga azt bizonyítja, hogy az úgynevezett *Kis-Európa imperialista tervének ideológiai előkészítői az érintett országok szociáldemokrata revizionistái voltak*. Az említett konferencián arra a megállapodásra jutottak, hogy kormányaiknak vámuniók létrehozását javasolják, és azt a végkövetkeztetést dolgozták ki, hogy „a gazdasági szövetség parancsolóan megköveteli a politikai szövetséget is”.

Olyan politikai szövetségről volt szó, amely magában foglalja az NSZK-t, a német imperializmus újjáépített militarista államát. A francia és a nyugatnémet szociáldemokraták jóval de Gaulle előtt egyengették a két imperializmus „összebékülésének” az útját. A Közös Piac, az Európai Védelmi Közösség, az Euratom és a többi „európai” szervezet vezetésében a jobboldali szociáldemokraták búsának dotált, magas pozíciókat kaptak; nem lehet azt mondani, hogy semmiért fáradoztak volna.⁶

Népeik nemzeti öntudatának, szuverenitásukhoz való ragaszkodásának elaltatására, legfőképp pedig a munkásosztály félrevezetésére a szociáldemokrata revizionisták egész elméletet dolgoztak ki. Eszerint a fenti módon egyesített Európában átfogó gazdasági terv valósítható meg, amely demokratikus ellenőrzéssel működne, és valamennyi résztvevő ország népének jólétét hozna. Az Észak-atlanti Szövetség létrejöttének időpontjában, 1949 januárjában, tette közzé az SFIO „Az Európai Unióról” című dokumentumot, amely a munkásság revizionista félrevezetésének, politikai rászedésének mintája. Gondolatmenetének sötét fonala az osztályegyütműködés „igazolása”, annak az illúzióknak a táplálása, hogy Európa — azaz az Atlanti Szövetség tagállamainak gazdaságilag erős közössége — harmonikus tervszerűséggel fog termelni és fogja termékeit mindenki szükségleteinek kielégítésére elosztani. Léon Blum írta: „Mindig ugyanahhoz a végkövetkeztetéshez jutok: építsük fel Európát Németországgal együtt, de ne Németország számára. Építsük fel a népek békés együttműködésére, és ne az európai kapitalizmus konszolidálására.”⁷

A szép mesét olyan Európáról, amelynek orszagai — anélkül, hogy a monopóliumok hatalma megdőlné — dolgozó népeik érdekében működnek együtt, a szociáldemokrata revizionisták azóta is tovább szövögetik, és az SFIO 1960. évi kongresszusa a nemzetközi helyzetről elfogadott határozatába is belefoglalta. Ennek a pártnak a programtervezetéről írt tanulmányában Jules Moch az integrációról, a többi között, ezt mondja: „Tizenöt év alatt hatalmas változások mentek végbe. Egységes Európa jön létre szemünk láttára és a mi hozzájárulásunkkal. Elhalványul a nemzetek szuverenitása. Ez a jelenleg megfelel a technika fejlődésének, amelynek folyamán az univerzum emberi viszonylatban összeszűkül... a honvédelem nem lehet már „nemzeti”.”⁸ Jules Moch a francia nemzet honvédelmét arra a kollektív véderőre akarja bízni, amelyben a Bundeswehr a legerősebb, és amelyet volt hitlerista tábornokok parancsnokolnak.

⁶ Carlo Schmid az „Európa Tanács”-ban ül, Knoeringen az Európa-mozgalom német tanácsának, Erlar az „Európa Tanács” végrehajtó bizottságának tagja, Wehner a Montan Unió vezetőségének tagja stb.

⁷ Le Populaire, 1949. nov. 30. (idézi a Les Cahiers du Communisme, 1961., 4. sz., 737. o.)

⁸ La Revue Socialiste (az SFIO elméleti folyóirata) 1960., 138. sz., 454. o.

A „nemzeteken felüli” Európa-állam propagandája ellentétben áll az ENSZ alapokmányával, amely elismeri a nemzeti szuverenitás elvét; ellentétben áll a potsdami egyezményvel, amelyben a Hitler-ellenes koalíció tagjai arra kötelezték magukat, hogy Németországot mint egységes demokratikus és békés országot állítják helyre, úgy hogy az soha többé ne veszélyeztethesse a békét; ellentétben van a népek nemzeti érzelmeivel és békeakaratóival. A kommunista pártok ennek adtak kifejezést. Így Togliatti az olasz parlamentben 1952. október 17-én: „A széles közvélemény, teljesen érthetően, nagyfokú bizalmatlanságot tanúsít minden „európai” fecsegéssel szemben . . . Az európai elnevezés alatt ismeretes politika valójában nem az európai egység megteremtésére, hanem ellenkezőleg, Európa kettészakítására, megosztására irányul . . . Az önök európai „védelmi közössége”, az Atlanti Egyezmény e szülöttje csak azért jött létre, hogy valamennyire leplezze egész Európa kettészakítását, mindenekelőtt Németország kettészakítását . . . A Schuman-terv célja: állandó blokádot létesíteni, amelyet Európa egyik része alkalmaz Európa másik része ellen, vagyis a Nyugatot a Kelettel szemben.”⁹

Az Európa-koncepció elfogadtatása erősen igénybe vette a jobboldali szociáldemokraták „ideológusait”. Erőfeszítéseik évről évre növelték azt az irodalmat, amely a nemzet fogalmának elavulásáról, a nemzeti szuverenitás idejétmúlt, ma már „egyenesen káros” eszméjének felszámolásáról, az önrendelkezési jog „helyes” és „helytelen” értelmezéséről disszertál.

Az imperializmus lényegénél fogva tagadása a nemzeti függetlenség és önrendelkezési jog elveinek. *Az imperializmus egyetlen elve éppen a nemzeti elnyomás*; minden imperialista hatalom egyben saját nemzetének is elnyomója, minden demokrácia ellensége, kül- és belpolitikai vonatkozásban egyaránt. Az önrendelkezés jogának gyakorlása a népek demokratikus jogainak fontos eleme: az a nép, amelyet megfosztanak demokratikus jogaitól, nem intézheti saját sorsát akkor sem, ha egy nagy nemzetről van szó, mint például a francia, amely az antidemokratikus V. köztársaságban nem vethet véget az algériai háborúnak, sem a német imperializmussal való paktálásnak, bár kétségtelen, hogy ezt *akarja*. Nyugat-Németországban nem engedték meg a népszavazást arról, hogy legyen-e atomtámaszpont a területén, de mindenki tudja, hogy a lakosság óriási többsége ellenzi ezeket a támaszpontokat. Puszta demagógia tehát az, ha az SPD a német nép önrendelkezési jogáról beszél, minthogy az antidemokratikus Adenauer-politika támogatásával éppen azokról a biztosítékokról mondott le, amelyek az önrendelkezési jog gyakorlásának elemi feltételei. Nem utolsó sorban: hozzájárult a Kommunista Párt betiltásához, tehát azt az erőt segítette föld alá nyomni, amely a demokrácia legkövetkezetesebb védelmezője, az imperialista-ellenes harc zászlóhordója.

Emlékeztet, hogyan „alkalmazta” Hitler az önrendelkezési jog elvét, amikor Ausztriát anektálta, Csehszlovákiát és Lengyelországot lerohanta. Az osztrák szociáldemokrácia „nagy-német” propagandája, mely a burzsoázia egyes csoportjainak az érdekeit szolgálta, hozzájárult az osztrák nép nemzeti öntudatának gyengítéséhez, és megkönnyítette az Anschlusst. Az osztrák szociáldemokratákat ez a tapasztalat sem vitte el ahhoz a felismeréshez, hogy a német imperializmus az osztrák nemzeti létet fenyegeti. Bár ismeretes,

⁹ Pravda, 1952., 294. sz.

hogy a német monopóliumok gazdasági behatolása készítette elő a politikai annexiót, a szociáldemokrata politikusok most is szó nélkül elfogadják a nyugatnémet konszernek térhódítását Ausztriában, *a nemzeti érdekek és az osztrák proletariátus ügyének kárára.*

A nyugatnémet szociáldemokraták sem áttallanak most csatlakozni a „honhoz való jog” bonni jelszavához, amely a revansista törekvések cégére, a háború lélektani előkészítésének fontos eleme. Nyugat-Németország lakossága ténylegesen nem élhet önrendelkezési jogával mindaddig, amíg az NSZK a NATO tagja, és lenyűgözik a Párizsi Egyezményekből eredő súlyos megkötöttségek.¹⁰ A NATO-országok szociáldemokrata ideológusai arra hivatkoznak, hogy az önrendelkezési jog történelmi kategória, amelynek tartalma korok szerint változik; ma, az „atlanti szolidaritás” korában nem engedi meg egyetlen nyugat-európai országnak sem, hogy külön utakon járjon.

Az önrendelkezési jog tartalma valóban a konkrét történelmi helyzettől függ. A német kommunisták ma úgy értelmezik azt, hogy „a német népnek joga van kiépíteni és megvédeni demokratikus békeállamát. A német nép önrendelkezési jogon mindenekelőtt azt a demokratikus jogot érti, hogy minden körülmények között *megakadályozhassa a háború előkészítését és magát a háborút.*”¹¹

Az NDK kormánya *ezt* az álláspontot képviseli, és ezzel az *egész* német nép demokratikus önrendelkezési jogát. A szociáldemokraták — akik elszakítják a nemzeti kérdést a munkásosztály felszabadításának ügyétől — *elszakítják az önrendelkezési jog kérdését is a béke védelmének ügyétől.* Így töltik be azt a szerepet, amelyet már az első világháborúban betöltöttek, és amelyet Lenin úgy határozott meg, hogy az „a burzsoázia lakájainak szövetsége magával a burzsoáziával az ellen az osztály ellen, amelyet a burzsoázia kizsákmányol”.¹²

A szociáldemokrata revizionizmusnak úgyszólván szárnyat adott a Szocialista Internacionálé újjáalakulása 1951-ben. „A demokratikus szocializmus céljai és feladatai” című frankfurti deklarációja az osztályegyüttműködésnek a II. Internacionáléban kialakult opportunizmusát „korszerűsíti” és kodifikálja. Ez az ideológiai segítség kapóra jött a NATO-országok jobboldali szociáldemokratáinak az atlanti politika támogatásának igazolására, amely politika a német imperializmus fegyverkezésének előmozdításával évről évre növelte az európai háború veszélyét. A jobboldali szociáldemokrácia ideológusainak koncepciójában — minthogy az osztályszemléletet teljesen feladták — a Kelet és a Nyugat ellentéte nem a szocialista és a kapitalista világ ellentéte, hanem a „szabadság” és a „totalitarizmus” antagonizmusa. A Szocialista Internacionálé főtanácsának haifai tanácskozásán, 1960 áprilisában, ez a felfogás uralkodott. Golda Meyr, Izrael külügyminisztere a Szovjetuniót „a világ leghatalmasabb imperializmusának” nevezte.

Ez a felfogás minden választalat lebont a jobboldali szociáldemokrata és a burzsoá pártok és kormányok között. A német kérdésre alkalmazva annyit jelent, hogy a két Németország egyike a „szabadság”, másika a „totalitariz-

¹⁰ A Párizsi Egyezmények értelmében az amerikai, angol és francia csapatok a szerződés ratifikálásától számított ötven évig, azaz 2004-ig maradnak az NSZK területén.

¹¹ Einheit, 1960. okt., 1487. o.

¹² Lenin Művei, 22. köt. 111. o.

mus” világához tartozik, a nemzet két része szemben áll egymással. A „totalitarizmus”-ban fogvatartott 18 millió németet „fel kell szabadítani”.

*

A jobboldali szociáldemokraták azt állítják, hogy a hidegháborúért, az atomháború veszélyének felidézéséért a „kommunista tömb” a felelős. A szociáldemokrata vezetők nem egyszer jobbról bírálják monopolista kormányait, amiért nem lépnek fel elég erélyesen a szocialista tábor ellen. A kommunistaellenesség a jobboldali szociáldemokraták magatartásának legerősebb rugója. Brandt, Nyugat-Berlin polgármestere kijelentette: „Inkább a halál, mint a kommunizmus!”

A kommunizmus elleni harcában azonban a szociáldemokrácia nehéz helyzetbe jutott. Nehezen lehet a nyugatnémet munkássággal elfogadtatni, hogy az NDK dolgozói „zsarnoki elnyomás áldozatai”, „nyomor rabjai” és hogy a német munkás-paraszt állam a „szovjet imperializmus vazallusa”. Az NDK fejlődése utóvégre is nem titok, és a két német állam kialakulásával nem szűnt meg sem a munkásosztály egybetartozása, sem a nép nemzeti közönsége. Az összetartozás érzése és az újraegyesítés óhaja változatlanul erős, és ennek a nyomását az SPD is érzi.

Ez a magyarázata a revizionista ingadozásoknak a német újraegyesítés kérdésében, különösen az általános nemzetközi helyzet enyhülése idején. Az SPD 1958. évi stuttgarti kongresszusán elhangzott beszámolójában a párt elnöke, Erich Ollenhauer, elvben a békés újraegyesítés mellett foglalt állást, aláhúзва, hogy a német kérdés megoldásának döntő feltétele a nemzetközi feszültség enyhülése. „A Német Szövetségi Köztársaság egyoldalú külpolitikája — mondotta —, amely kizárólag a nyugati katonai szövetségbe való teljes integrációra irányul, lényegesen hozzájárult az újraegyesítés megnehezítéséhez.” Erler óvta a kormányt az általános hadkötelezettség bevezetésétől és az atomfegyverkezéstől. „Az általános béke és a német egység érdekében azt követeljük — mondotta —, hogy kormányunk ne emeljen igényt atomfegyverekre.”¹³ Herbert Wehner pedig, kongresszusi beszédében, az újraegyesítés politikáját békepolitikának nevezte.

A stuttgarti kongresszus határozatai egy sor pozitívumot tartalmaztak. Elítélték a bonni parlament 1958. márciusi döntését a nyugatnémet hadsereg atomfegyverekkel való felszereléséről. „Atomfegyverekkel Németországot megvédeni nem, csak elpusztítani lehet.”¹⁴ A fegyverkezési és a tömbpolitikával szemben a kongresszus a leszerelési tárgyalások mellett foglalt állást. Elismerte, hogy a kettészakított Németország háborús góc, és határozatában támogatta a Rapacki-terv fő gondolatát arról, hogy Németország két részét be kellene kapcsolni egy atomfegyvermentes közép-európai övezetbe. Ennek elérésére „ha elkerülhetetlen lenne”, a szovjet megszállási övezet hatóságaival is szóba kell állni.

A Német Szocialista Egységpárt felkarolta ezeket a pozitív gondolatokat, és annak ellenére, hogy a stuttgarti határozatok más vonatkozásban elfogadhatatlanok voltak — kereste az SPD-vel való megbeszélések lehetőségét. De ez

¹³ Az SPD stuttgarti kongresszusának jegyzőkönyve (Bonn, 1958.).

¹⁴ Az SPD stuttgarti kongresszusának határozata, (Bonn, 1958.). 72. o.

erre nem volt hajlandó. Kommunistaellenessége folytán az akcióegységnek még ez a kezdeti formája is ellenszenvet és félelmet kelt benne.

Miután azonban a Szovjetunió közzétette a Németországgal kötendő békeszerződésre vonatkozó javaslatát, az SPD is előállt egy „Német Terv” című terjedelmes dokumentummal, amely a német újraegyesítést háromlépcsős fokozaton át megvalósító programot tartalmaz. *Békeszerződésről* azonban ebben a programban *nincs szó*; az a Stuttgartban még elhangzott gondolat, hogy az ország újraegyesítése összefügg a nemzetközi feszültség enyhítésével — teljesen hiányzik a „Német Terv”-ből.

Az SPD egyesítési programját, mint minden dokumentumát, az osztályegyüttműködés revizionista koncepciója hatja át, amelyet a nemzetközi szociáldemokrácia antimarxista teoretikusai — Crosland, Strachey és mások — támasztottak alá a népi kapitalizmusról stb. szóló elméleteikkel. A „Német Terv” szerzői a nyugatnémet finánctóke érdekeit tartják szem előtt, például amikor olyan össznémet beruházási alap létrehozását javasolják, „amely közelebb hozza egymáshoz a két gazdasági rendszert”. Ezzel nyilvánvalóan a nyugatnémet tőkének az NDK-ba való beáramlását akarják lehetővé tenni. Joggal mondotta erre az NSZEP: „Az a javaslat, hogy hozzunk létre egy beruházási alapot, melynek segítségével a monopolisták és a militaristák befolyásukat az NDK-ra kiterjeszthetnék, nem Németország újraegyesítését szolgálja, hanem a nyugatnémet monopoltőke érdekeit.”¹⁵

A nyugatnémet munkásság sem akarja azoknak a vívmányoknak a felszámolását, amelyeket osztálytestvérei az NDK-ban elértek; nem érdeke, hogy az NDK-ban kiépített szocialista rendszer a bonni rendszerhez „hasonuljon”. Ez nem lehet a munkásosztály útja. Számára a békés egyesítés, a békeszerződés kivívása *az osztályharc során levő feladata*. Az az ellentét, amely ezekben a kérdésekben az SPD vezetői és a kommunisták között fennáll, egész elméleti alapjuk ellentétességében gyökerezik.

Különösen az SPD 1959. novemberi godesbergi kongresszusa mutatta meg ezt világosan. Itt fogadták el a német szociáldemokrácia új elvi dokumentumát, a marxizmustól teljesen „megtisztított” új pártprogramot. A godesbergi kongresszus elzárt minden lehetőséget az SPD vezetőségével való szótértésre. Ez a megmerevedés összefüggött a nemzetközi helyzet új kiéleződésével.

*

A mai szociáldemokrata revizionisták szerint a történelmi fejlődés törvényszerűségei nem az osztályharc törvényei; a szocializmus megteremtésének érdekében nincs szükség a monopóliumok felszámolására, csupán gazdasági tervre és ennek ellenőrzött alkalmazására, amiből kifolyólag a tőkés, akarva nem akarva, a szocializmust szolgálják. Ha korunk alapvető ellentmondása, ezek szerint, nem az imperializmus és a szocializmus antagonizmusa — akkor a háború sem az imperializmus agresszív jellegéből fakad. Az SFIO új programja szerint a háborús veszélyt a nemzeti szuverenitáshoz való ragaszkodás (!) okozza: „Ha az államok szuverenitása — amely a népek fejlődésének történelmi szakasza — mai formájában továbbra is fennállna, ez

¹⁵ Einheit, 1959., 3. szám. Melléklet.

meglassítaná gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődésüket, és a legsúlyosabb háborús veszélyt idézné elő.”¹⁶

Az SPD godesbergi programjában pedig ez áll a háború okairól: „Korunkban főleg két veszély fenyegeti az emberi lét alapjait: a belső veszély, amely az ember által nem uralt technikai fejlődésből ered, és a külső veszély, azaz minden élet teljes megsemmisítése az atom őserőinek háborús kitérőével.”

A háborús veszélyt eszerint nem az imperializmus agresszív politikája, hanem az okozza, hogy a tudomány és a technika fejlődése végzettszerűen megelőzi az emberiség politikai és erkölcsi fejlődését. Az is mellékes, hogy a technika vívmányai kinek a kezében vannak: „A materiális hatalom és a politikai tehetetlenség egymáshoz viszonyított aránytalanságában rejlik az emberiséget fenyegető pusztulás.” Ennek elhárítása, a szociáldemokrata revizionisták szerint, a ma élő nemzedék feladata, amely el fogja dönteni „az emberi méltóság” jelenét és jövőjét. Ebben a rejtvénynek is beillő fogalmazásban maradéktalanul elvész a reális helyzet is, a békeharc konkrét feladata is.

Ezek a „teoretikusok” egy bizonyos logikai tornával eljutnak ahhoz a szociáldemokrata napisajtóban bőven propagált „megállapításhoz”, hogy *a kommunizmus fenyegeti háborúval a Nyugatot*. A békés gazdasági verseny, mondják, igen veszélyes a szabad világ számára. „Kihívás”, amellyel a szocialista országok nem a békés egymás mellett élést akarják megvalósítani, hanem a demokráciát megsemmisíteni. Ehhez a „demokráciához” számítják mind a bonni rendszert, mind a gaulle-ista rendszert Franciaországban.

A kommunisták azonban már régen leleplezték ezt a „demokráciát”, és rámutattak arra, hogyan értelmezi a demokráciát a marxizmus. Mint az 1960. novemberi moszkvai értekezlet nyilatkozata is mondja — a kommunisták „a demokráciáért folytatott harcot a szocializmusért folyó harc alkotó részének tekintik. E harc folyamán a kommunisták állandóan erősítik tömegkapcsolataikat, emelik a tömegek politikai tudatosságának színvonalát, rávezetik a tömegeket a szocialista forradalom feladatainak és e forradalom végrehajtása szükségességének felismerésére. Döntően ebben különböznek a marxista—leninista pártok a reformistáktól . . .”¹⁷ A szociáldemokrácia teoretikusai szeretik a dolgot úgy feltüntetni, mintha a nemzeti szuverenitás tagadása valami modern internacionalizmus lenne. A háború elhárítására az SFIO a szuverenitás korlátozását javasolja, ami állítólag lehetővé teszi a nemzetközi piac fejlődését. Programja szerint Franciaországnak a nyugat-európai országokkal és az együttműködésre kész afrikai népekkel tömörülve kell „hozzájárulnia jobb világegyensúlyi helyzet megteremtéséhez”. Addig is, amíg ez megvalósul, a francia szocialisták „hajlandók vállalni a honvédelem terheit és felelősségét”.

A francia szocialisták programja egyáltalán *nem utal a német imperialista militarizmus fenyegető agresszivitására*, meg sem említi azt, hiszen szerintük a háborús veszélyt a szuverenitás csökvény-eszméje okozza Európában. Ezek után teljesen következetes a programnak „A háború nélküli társadalom” című negyedik fejezete, amely semmiféle harcot nem hirdet a háború elhárítására, csupán jámbor óháját fejezi ki, hogy bár megvalósulna a nemzetközileg ellenőrzött, fokozatos és általános leszerelés.

¹⁶ Az SFIO programtervezete (La Revue Socialiste, 1960., 138. sz., 463. o.).

¹⁷ Társadalmi Szemle, 1960., 12. sz., 31. o.

Tudvalevő, hogy az utóbbi két-három évben a legtöbb szociáldemokrata párt új programot vagy elvi nyilatkozatot dolgozott ki. Ezeket — mint e pártok vezetői mondták — a megváltozott világhelyzet tette szükségessé. A világ átalakulásának lényege a szocialista világrendszer kialakulása, amiben az árulás ideológusai nagy veszélyt ismertek fel. Ebben az új helyzetben szükségesnek tartották *nyitni megtagadni a marxizmust*. „A marxizmust mint a filozófia, a történelem és a szociológia elméleti magyarázatát a szociáldemokráciának a történelem aktái közé kell tennie” — mondotta Lohmar, az SPD hivatalos álláspontjának képviselője. A godesbergi program a marxizmus elvetésével „alkalmazta” a szociáldemokrata ideológiát a megváltozott világhelyzethez, hogy a párt az imperializmus politikai és stratégiai célját maradéktalanul szolgálhassa. Ugyanezt tette a belga, az osztrák szociáldemokrata párt és az angol Munkáspárt is. A revizionista pártoknak ez a „realizmusa” a Szocialista Internacionálé teljes elismerésével találkozott. Alsing Andersen, az Internacionálé elnöke, a godesbergi kongresszushoz intézett üdvözlő beszédében hangsúlyozta, hogy a szociáldemokrata pártoknak „politikájukat és programjukat a jelen tényeihez kell alkalmazniok”.¹⁸

Ezek az új elvek és programok szőnyeget terítettek a reformista pártvezetők és szakszervezeti vezetők lábai elé, amelyen az imperialista hatalmi politika csarnokaiba besétálhatnak. A proletariátus ügyének elárulása és az imperialista háborús készülődések támogatása számukra és a háborús gyűjtőgatók számára is, most már megnyugtató „elvi” alátámasztást kapott. *A marxizmus elvetése nélkülözhetetlen volt a szocialista világ elleni harchoz*, amely szocialista világnak a fejlődése, nap mint nap, éppen a marxizmust igazolja, újra meg újra.

Az SPD új programjába szervesen illeszkedik bele a szocialista NDK elleni harc, a bonni revansisták beolvasztásra törekvő politikájának támogatása. Ollenhauer és Willi Brandt pártja rohamos „fejlődést” mutat ebben az irányban. A godesbergi program még azt a „reményt” fejezte ki, hogy az emberiség az atomerőt csak békés célokra fogja felhasználni, néhány hónappal később az SPD vezetői lecsatlakoztak Adenauer fegyverkezési politikájának ahhoz a pontjához is, amely a Bundeswehrnek atomfegyverekkel való felszerelését tartalmazza. Az SPD befutotta dicstelen útját.

A szociáldemokrata revizionizmusnak az imperialista politika realitáshoz történő alkalmazkodása azonban azzal a következménnyel jár, hogy erősödnek egyrészt a szociáldemokrata pártokon belüli ellenzéki hangulatok és csoportok, másrészt a szociáldemokrata pártok közötti ellentétek, amelyek imperialista kormányaik ellentéteinek a lecsapódásai. A szociáldemokrata pártok véleménykülönbségei különösen a NATO és a német kérdés számos vonatkozásában jelentkeznek.

Nyugat-Németországhoz való viszonyukban az imperialista nagyhatalmak nem foglalnak el azonos álláspontot. Álláspontjuk az évek folyamán többször változott is. A legállandóbb az USA „jóindulata” az NSZK iránt, aminek az a magyarázata, hogy az amerikai imperializmus agresszív politikájának Európában nincs alkalmasabb eszköze, mint a revansista nyugatnémet kormány.

A legtöbb problémát a francia—nyugatnémet viszony veti fel, amelynek alakulásától nagyban függ az európai helyzet. Semmi sem meglepőbb a világ

¹⁸ A godesbergi kongresszus jegyzőkönyve, 43. o. (Bonn, 1959.).

közvéleménye számára, mint az az egyetértés, amely az utóbbi években a nacionalista francia kormány és a revansista bonni kormány között kialakult. A Bonn—Párizs tengelyt de Gaulle és Adenauer kovácsolta ki, úgy hogy jelenleg a francia uralkodó körök és a német monopolisták gazdasági, politikai, ideológiai és katonai szövetségi viszonyban állnak egymással. Ilyen egység — bár a francia és a német hadiipar mágnásai a múltban is nem egyszer jól megértették egymást — példátlan a francia és a német imperializmus történetében. De az is bizonyos, hogy a mai nemzetközi helyzet nem hasonlít ahhoz a korszakhoz, amelyre a francia—német ellentét volt a jellemző. A Közös Piacra, az Európai Védelmi Közösségre vonatkozó szerződések, az Euratom-egyezmény stb. Franciaországot és Nyugat-Németországot — amely a második világháborúban egymás ellen harcolt — közelebb hozta egymáshoz, mint a világháborúban szövetséges Franciaországot és Angliát, ami semmit sem változtat azon, hogy Franciaország is, az NSZK is hegemoniára tör Európában.

Ezzel a francia—német barátsággal az USA lényegében egyetért, de Angliának, amelynek számos érdekét sérti, nehéz gondokat okoz.

A francia külpolitika fordulata persze nem csupán de Gaulle „személyes érdeme”, hanem a francia burzsoázia bizonyos csoportjainak és pártjainak érdekei fűződnek hozzá. Belejátsszik a Vatikánnak az a régi terve, hogy egy nyugat-európai katolikus tömörülést hozzanak létre. Ez magyarázza meg a katolikus pártok magatartását. Ami a szociáldemokrata pártokat illeti, ezek arról ábrándoznak, hogy Kis-Európában vezető szerephez juthatnak.

A Közös Piac létrehozása a szocializmus elleni imperialista harc egyik formája, de ugyanakkor az imperialisták egymás közötti versengésének, a befolyási területek újrafelosztásáért folyó harcuknak is kifejezője.¹⁹ A hat ország jobboldali szociáldemokratái a Közös Piac támogatásával *egyetértőleg* támogatják a szocialista országok elleni harcot. De *egymás ellen* fordulnak, mihelyt kormányaik ellentéteiről van szó; ilyenkor mindegyik saját monopolistái mellé áll.

Mint ismeretes, Anglia a Közös Piac ellen 1959 közepén saját vezetésével létrehozta az Európai Szabadkereskedelmi Társulást, az EFTA-t. Anglia ellen-szenve a kontinensen nélküle létrehozott gazdasági és politikai összefogással szemben az angol Munkáspártot elkülönítette az SFIO, az SPD és a többi szociáldemokrata párt álláspontjától. Mivel a Közös Piacon az NSZK monopóliumai a legerősebbek, ezzel függ össze a német kérdésben elfoglalt eltérő állásfoglalása is, a Labour-párt a német imperializmus elöretörésével szemben elhárító magatartást tanúsít — ahogy ezt a konzervatív kormány is teszi, ahogy ez az angol monopolistáknak is megfelel. Az angol Munkáspárt 60. kongresszusa (1961 október) határozatlanul kimondta, hogy Nyugat-Berlin ügyét tárgyalások útján kell rendezni, és az NDK-t de facto el kell ismerni. Ugyancsak kormánya intencióinak megfelelően a Labour-párt az Odera—Neisse határvonal elismerését javasolja. Az viszont már az erős angliai békemozgalom nyomásának következménye, ha Blackpoolban tiltakoztak a német csapatok hadgyakorlatai ellen Anglia területén, és követelték az amerikai Polaris-támaszpontok eltávolítását az országból.

Amikor azonban Angliában felülkerekedtek a Közös Piachoz való csatlakozás hívei, a Munkáspárt is átállt erre az álláspontra. Az SFIO pedig

¹⁹ L. Háy László „Imperialista ellentétek a Közös Piac táján” c. cikkét (Társadalmi Szemle, 1960., 11. sz.).

ez év májusában megtartott 53. kongresszusának határozatában szükségesnek tartotta ezt a ténytet üdvözölni.

Ma az a helyzet, hogy Franciaország és Nyugat-Németország fejti ki a fő ellenállást a német kérdéstről szóló tárgyalásokkal, a békeszerződés megkötésére vonatkozó szovjet javaslattal szemben. De Gaulle Adenauerrel, az SFIO pedig az SPD-vel fog össze. Az angol Munkáspárt viszont az NDK de facto elismerését és a béketárgyalást kívánja.

Az imperialista ellentétek tükrözödése a szociáldemokrata pártok magatartásában további bizonyítéka annak, hogy ezek a pártok elkötelezték magukat hazájuk burzsoáziájának, és megtagadják a proletár nemzetköziséget. Amikor az első világháború idején a II. Internacionálé pártjai az imperialista kormányok mellé álltak és elárulták a baseli kongresszus határozatát, amelyben megfogadták, hogy szembe fognak szállni az imperialista háborúval — Kautsky azt mondta, hogy a II. Internacionálé „békeidőkre” szóló szervezete volt, amelynek a háború kitörésével megszűnt a létalapja. Vajon milyen időkre szól akkor a II. Internacionálé folytatója, a Szocialista Internacionálé? Hiszen ennek vezetői már az imperialista háború előkészítésében is aktívan vesznek részt.

A nyugatnémet imperializmus ma a legagresszívebb imperializmus; a nyugatnémet szociáldemokrácia a legreakciósabb szociáldemokrácia: ellenforradalmi párt. Ellenforradalmi tevékenységet fejt ki az NDK-val szemben, amelyben a német munkásosztály a szocializmust építi. Az NDK-nak, az első demokratikus és békés német államnak nagy történelmi szerepét a szociáldemokrata revisionisták nem ismerik el. Ellenséges beállítottságuk sokszor túlszár Adenauerén. A berlini kérdésben ők foglalták el kezdettről fogva a legreakciósabb álláspontot: „Az a pusztá tény — mondotta Willi Brandt már 1952-ben — hogy létezik Berlin (értsd Nyugat-Berlin), a szabadságnak ez a szigete, veszélyezteteti a szovjet övezetben fennálló diktatúrát. A német Nyugatnak kötelessége megvédeni Berlint nemcsak azért, hogy az létezhessen, hanem azért is, hogy mindinkább ráerőszakolhassa a többiekre (értsd a NATO-hatalmakra) a felszabadításra irányuló erélyes akarátát.”²⁰

Marxista nem választhatja el egymástól a nemzetközi munkásosztálynak már a hatalom birtokában levő részét attól, amely imperialista országokban kizsákmányoló ellen, a hatalom megszerzéséért küzd. A jobboldali szociáldemokraták azonban ezt teszik. Az SPD „elvi” állásfoglalásai az NDK-val szemben a német munkásosztály két részét igyekeznek szembeállítani egymással. A német munkásosztály mind az NDK-ban, mind az NSZK-ban a történelmileg kialakult nemzeti egységért küzd, nemcsak azért, hogy nemzeti fejlődését biztosítsa, de abból a nemzetközi érdekű szükségességből is, hogy a világ két táborának sorsdöntő versenyében *a szocializmus oldalát erősítse és hogy a nyugatnémet militarizmus megfékezésével a háború legveszélyesebb európai tüzfészket kioltsa.* A NATO-t kiszolgáló összes szociáldemokraták fiktív ellentétet fogalmaznak meg a szocialista táborban élő, szocializmust építő munkásággal. Holott a nemzetközi munkásosztály, ha két táborban él is, nem oszlik két táborra: objektíve oszthatatlan osztályerőt képvisel. Ez az egyre növekvő erő a szocialista tábor és a béketábor támogatásával jelenleg *nem Németország közvetlen újraegyesítéséért, hanem a békeszerződésért küzd. Miért? Ennek*

²⁰ Handbuch Sozialdemokratischer Politik 1952 (Idézi a Rinascita, 1961., 8. sz.).

mélyebb megértetésére az NDK marxista filozófusai ideológiai vitát folytatnak. Az, hogy az imperializmus és a szocializmus földrajzi határa kettészeli Németországot — mondják —, a német probléma alapvető ellentmondásának megjelenési formája. Maga az alapvető ellentmondás azonban abban a történelmi tényben rejlik, hogy a német imperialista militarizmust — a különböző tényezők, nagyrészt a jobboldali szociáldemokrácia bűnei folytán — a második világháború után sem sikerült egész Németországban felszámolni. Az alapvető ellentmondás egyik oldala az NSZK-ban újjáéledt német agresszív imperializmus, a másik oldala az NDK-ban épülő szocializmus. Az alapvető ellentmondás feloldásának folyamata az a harc, amelyet a békeerők az ellentmondás progresszív oldalának állandó erősítésével vívnak. Ezért ma — amikor a bonni rendszer a háborús főveszély forrása Európában — nem a két német állam közvetlen egyesítése a soron levő feladat (hiszen ez az alapvető ellentmondásnak csak egy jelenségét számolná fel), hanem a német imperialista militarizmus megfékezése s ezzel az alapvető ellentmondás gyökereinek kiirtása. *Ez ma a német nemzeti kérdés lényege.*²¹

Érintettük a szociáldemokrata revizionistáknak a háború okait illető antimarxista nézeteit. A kommunista pártoknak a háború elkerülhetőségéről szóló elvi megállapításával a szociáldemokrata revizionizmus egyszerűen nem foglalkozik. Ennek az a legvalószínűbb magyarázata, hogy a háború elkerülhetőségének tétele egyben *mozgósító jelszó*, magában foglalja ezt a gondolatot, hogy a háború elhárításáért küzdeni kell. A jobboldali szociáldemokraták azonban nem akarják a tömegeket békeharcra mozgósítani, egyébként is *félnek a tömegmozgalom minden formájától, mert az óhatatlanul akcióegységre vezet, és áttöri kommunistaellenes propagandájukat.*

Az SFIO, például, 1961 szeptemberi vezetőségi ülésén eljutott odáig, hogy elítélte de Gaulle politikáját, egész antidemokratikus rendszerét. De mégsem hajlandó a kommunistákkal együtt harcolni ellene. Egységfrontba hív „miden demokratikus erőt”, de a kommunista pártot és a CGT-t nem veszi be. Képtelen kitörni az antikommunizmus bűvköréből. Amikor a jobboldali szociáldemokraták minden erővel fenn akarják tartani a munkásosztály megosztottságát, akkor saját népük érdekeit, nemzeti fejlődését károsítják meg, és az uralkodó osztályok reakciós törekvéseit szolgálják. Nemzetközi viszonylatban a munkásosztály megosztottsága megkönnyíti az imperialista háborús készülődéseket. A kommunisták a munkásosztály és az egyetemes béke érdekében „folytatják a szociáldemokrácia ideológiai pozícióinak és jobboldali opportunistá gyakorlatának bírálatát, folytatják azt a tevékenységet, amely arra serkenti a szociáldemokrata tömegeket, hogy áttérjenek a kapitalizmus ellen a szocializmus győzelméért folytatott következetes osztályharc álláspontjára”.²²

Ennek az ideológiai harcnak fő kérdései jelenleg a háború és a béke kérdése és a sikeres békeharc fő feltételének, az akcióegységnek megteremtése. Németország újraegyesítése, a német militarizmus megfékezése, a német békeszerződés kivívása áll most ennek a vitának a középpontjában.

²¹ L. Deutsche Zeitschrift für Philosophie, 1960., 10. sz., 1154—1169. o.

²² A moszkvai értekezlet nyilatkozata (Társadalmi Szemle, 1960., 12. sz., 32. o.).

СОЦИАЛЬ-ДЕМОКРАТИЧЕСКИЙ РЕВИЗИОНИЗМ И ГЕРМАНСКИЙ ВОПРОС

Ирен Комят

Поражение гитлеровской Германии во второй мировой войне было одновременно поражением империализма. В 1945 году великие державы Запада сразу же принялись создавать гарантии своего господства: они помогали германскому империализму податься на ноги. С этой целью они оторвали западные оккупационные зоны от той части Германии, в которой ликвидировались нацизм и его экономические основы.

В политическом развитии, возбужденном в западной Германии союзом США и германских монополий, и создавшем за 15 лет новую угрозу миру во всем мире, значительную роль сыграла правая социал-демократия, поскольку она идеологически подерживала политику «интегрирования», отрывая германский национальный вопрос от освободительной борьбы рабочего класса, и принцип права на самоопределение от дела мира. Идеологами социал-демократии стран НАТО поддерживается империалистическая «идея Европы», являющаяся средством к мировому господству германских монополистов; ими же была разработана теория о том, что суверенитет народа является устаревшим понятием, и что придерживаться его служит источником военной угрозы.

Во взглядах социал-демократов противоположность Востока и Запада — это антагонизм «свободы» и «тоталитаризма», одной из форм проявления которого является антагонизм двух германских государств. Борьба с ГДР обосновывается таким образом необходимостью борьбы с «тоталитаризмом».

Все это заставило социал-демократов разработать новые программы партии, открыто разорвавшие с марксизмом, в которых классовая борьба заменяется содействием между классами, а солидарность пролетариата и интернационализм — необузданной травлей против коммунизма. Однако, вследствие явного предательства увеличилась пропасть между руководителями социал-демократии и трудящимися массами. С другой стороны, все яснее показывается, что эти партии — поскольку каждая из них служит своему буржуазному правительству — отражают противоречия империализма и противопоставлены друг другу и в отношении важных международных вопросов, в том числе и германского вопроса.

Коммунистические партии добиваются того, чтобы путем терпеливых дискуссий открыть глаза социал-демократических масс, привлечь их к единству действия в борьбе за заключение мирного договора с Германией и тем самым за обеспечение мира во всем мире.

SOCIAL DEMOCRATIC REVISIONISM AND THE GERMAN QUESTION

Iren Komjdt

The defeat of Hitler Germany was, at the same time, the defeat of imperialism. In 1945 the western Great Powers set about, without delay, to create the security of their power by helping the German militarist imperialism to keep afloat. For this reason, they separated the territories of Western Occupation from that part of Germany where Nazism and its economical bases had been liquidated.

Giving the policy of „integration” an ideological support and separating the German national question from the struggle of the working class for liberation, the principle of free self-determination from the question of peace, — right wing social-democracy played an important part in the political development started in West Germany by the alliance the USA and the German monopolists, in consequence of which, in fifteen years, the danger, threatening universal peace, has anew been brought into existence.

The social democratic ideologists of the NATO countries took up the „Europe-conception” of the imperialists, a means of the German monopolists to achieve their plans of world conquest; according to their theories, the idea of national sovereignty has become antiquated, and insistence on this sovereignty is a source of danger of war.

In the opinion of social-democratic revisionism, the antagonism between East and West is the antagonism between „liberty” and „totalitarianism”, one of the forms of which is the antagonism between the two German States, and it tries to justify the struggle against the German Democratic Republic with the necessity to fight against „totalitarianism”.

All this made it necessary for the social democrats to elaborate, breaking openly with Marxism, new party programmes, where class struggle is replaced by class collaboration, proletarian solidarity and internationalism by unrestrained anticommunism. The gulf between the leaders of social democracy and the masses of workers, however, has become still greater by this open treachery. On the other hand, it is apparent, that these parties themselves, being each of them in service of its own bourgeois government, are reflecting the antagonisms of imperialism, and are opposed to each other in such important international questions as the German question.

The communist parties make efforts to convince the masses of social democrats and to win them over to united action for the peace-treaty with Germany, for the cause of universal peace.